

SOKFÉLE.

40. Szám.

Béts. Május 17-dikén.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

M á j u s.

15 Maj. — 1493. Columbus diadalmasan érkezik ma vissza az újonnan felfedezett világból (földrészből) Palos kikötőjébe.

Szirtón áttörtem, habokat kivívtam, Bajnok erővel. —

1782. Trenchin Vármegyében nagy felhőszakadás, 53 ház dől össze, sok ember, 's marha vesz-el. — 1791. A' N. Convent decretuma, melly által Domingo minden szabad szüléktől eredett színes lakói egyenlő igazakat nyernek a' frantzia polgárokkal; a' fehérek ellentállnak, mire fegyvert ragadnak a' színesek, 's szörnyű vérontás lesz. Így diadalmaskodott az újvilágban is az önhaszon az emberiségen, 's a' történeti jus a' természet jussán. — 1809. A' boltok kinyitattak ismét Bétsben. — 1828 † Congreve William angol pattyán. General, mord találmánya biztosítja nevének maradandó emlékét. — 1809. Napoleon felszólítja Schönbrunnból a' Magyarokat, de felszállításának éppen semmi foganatja nem lett. Békét íger, 's biztosítja nekik országok teljes épségét (Integritát. nézd. Polit. Jour. 1809. Jun.) — 1851. Roth Generális megveri a' Volhyniai 's Podoliai felkelteket.

16 Maj. — 1809. Bétsben ma a' hús is szükül, a' kenyér igen is szükén van; tejet, lisztet drága péuzen sem lehet kapni. — 1831. A' Frantziák Don Migueltől elégtételt kívánnak azon megsértésekért, mellyet a' Frantziákon követtettek el.

17 Maj. — 1395 † Mária Királynék, 's a' boldogtalan emlékeztű Sigmond maga kezd uralkodni. — 1774. Haddik marsalli botot kap. — 1809. Napoleon decretuma által meg akarja fosztani a' Pápát világi hatalmától. — 1831. Lubieski lengyel general elfoglalja Nurt.

A' hallott - őr (Swéd rege).

Jelen valának vég pillantatai Ulrikának a' haldokló Swéd Hertzég-Aszszonyuak: szemeinek hajdan bajló Toldalék a' M. Kurírhoz.

világán setét homály borúla el, 's a' tsendesen dobogó mejj alig vala képes kiejteni e' hangokat: „Azt képzelem hogy szeretett Emelindámat, még végem előtt egyszer ölelhetem, de e' földi-lét sebesen, óh! igen is sebesen, villámként tűnik el. „Mennyi ideje hogy a' követ elindult?“ Három napja felséges Hertzegnő — felele a' jelenlévő Kamarásné. „Tsak három! — sóhajta Ulrika — 's éppen annyi hetek szükségesek, hogy szeretett Emelindám megérkezessen; nekem annyi óráim sintsenek. E' vég reményem is letűnik tehát, 's azon forró óhajásunk, hogy egymást, minekelőtte a' tsendes sír hantjai reánk omolnak, utóljára szemlélhessük, betöltetlen repül az örök semmiségbe. Isten veletek kedvesim! 's ha majd szunnyadó tetemeim felett sír-szellő leng, emlékezzetek szeretettel jó Hertzegnétekről.“

Az udvari ör-toronyban hajnali 3 óra kong, 's az éjszak szeliden hervadó rózsája nem vala többé. A' következő napon pompásan terítették-ki a' királyi halott az ős vár-teremben, és Stokholm hű lakosi tartaléként omlának oda, hogy forrón szeretett Hertzegnéjeket utóljára szemlélhessék, 's fájdalmokat könyözönökben önthessék ki. A' tódulat annyira nevededék, hogy az ör-tiszt estvefelé a' kiadott parantsnak — a' terem ajtait bezárni — eleget nem tehete. Ez, Báró Wandelin Fridrik volt, egy fiatal 's rettenthetetlen bátorságú Swéd.

Késő kezdé lenni az idő, 's a' nép végre lassanként szétoszla. Az óra tizenegyét ütött; a' Báró az elő-teremben, 's a' halottól tsak egy üveg ajtó által választatva-el fel 's alá járkála. Gyakran tsendesen állva tekintgeté, a' királyi halottat környező tündérpompát; hol a' halál lebegő árnyéka száz lámpák komoran lobogó fényével küzdék; majd ismét mejjére

hajtva fejét, némán 's mély gondolatokba merülve halada tovább.

Így folyt el az óra, 's a vártoronyban tizenkettő zúgott. Még búsan remegének az utolsó ütés hangjai, midőn az elő-terembe egy gyászba öltözött termet lépe-be, melyben Bárónk azonnal a Schönbergi Grófné Emelindára ismert. „Nemes Grófné — szólla ő — a terem ajtaja be van Felsőged előtt zárva, 's hólnap reggelig senkinek sem szabad belépni; a parants kemény, 's ha talán áthágnám is, tsak szomorúságotokat nevelném; kérem a Grófnét álljon el a kívánattól.“ A halavány termet nem látszék figyelni a kérésre, 's a halotti tsarnok felé lépdele, de a Báró ellenzve azt, a terem ajtó elébe áll. Egy hűlt tetem érinté-meg ekkor karjait, 's jég hidegségű borzadás futá keresztül egész valóját; mozdulatlan áll, sőt néhány pertzekig szemei is homályba borúlanak; tsak hamar feltekintő 's észreuvé, hogy a termet a Hertzegné halotti ágyához közelit. A halott lassanként felemelődék, felnyitá szempilláit, de tekintete rideg 's élet nélküli vala. Karjait, mellyek az előtt mejjén keresztbe-vetve fekvének, lassanként terjeszté-ki az éjjeli termet ölelésére, melly felé hajólva siete közéjek.

Ezen szörnyű tekintetre ismét elveszté érző-tehetségét a Báró, 's eszméletlenül omlék öszve. Midőn sok idő múlva szemeit felveté, a keletkező hajnal már áttöre bíbor fényjével az erős vas rostélyokon, 's magát egyedül találá. A holt test tsendesesen 's mozdulatlan fekvék, de halvány ajkain, mellyeket a vég pillanat nehéz küzdése komor rántzokba vont öszve, most egy szelid égi mosoly lebege.

Nyomos vi'sgálatok tétettek a hertzegi palotában; következése tsak a lett, hogy azon éjjel az éjjeli órában egy négy lovas gyász kotsit láttak a vár udvarába

behajtatni, melyből egy fekete termet kilépvén, a' vár-
léptsőkön felsiete. Miképpen tűnt el a' kótsi 's az éj-
jeli termet, senki sem tudá. Egy hónap leforgása után,
a' Szász fejedelemségbe küldetett Követ elérkezék, 's
meghozá — a' Schönbergi Grofné Emelinda elhúnytát.

Stokholmban e' történet maiglan eleven emléke-
zetben van, 's gyakran elregéltetik, ha egy mohos 's
a' titokkal tellyes esetet magában foglaló emlék, az
útazó újság - vágyát felgerjeszti.

A' tiszta elmének első törvénye, melyből minden
tökéletesedés foly: a' maga magával való meglegedés,
's öszvehangzat. (A' derék *Krug* is ezt teszi a' böltsel-
kedés fő tzéljául, midőn azt így határozza meg: „Das
Philosophiren ist ein Einkehren in sich selbst und ein
Aufmerken auf sich selbst, um sich selbst zu erkennen
und sich selbst zu verstehen, und dadurch zum Frie-
den in und mit sich selbst zu gelangen.“ A' böltsel-
kedés: egy önmagába való térés, 's egy önmagára
való figyelem, hogy a' gondolkozó lény önmagát meg-
ismérje 's megértse, 's ez által mind magában mind
magával megbékéljen — meglegedjék.) Tulajdon ön-
nöddel légy öszve hangzatban; tsak tulajdon érzeteid-
re, 's önn átlátásodra bízd magad; semmit se hagyj
belőled tétetni, a' mi talán téged önmagadban téve-
désbe hozhatna. A' jó 's szép eránt buzgó tiszta von-
zalmat, mely szent örököd, igyekezz önmagadra, 's
a' téged körülévő lények tömegére — a' világra —
való állandó figyelemmel, ébredtséggel, lelkes 's nyo-
mos tettekre kifejteni. És tsak úgy lehetsz valódi bölt
's nem elmefuttató, ha ezt valóban kívánod, 's létre-
hozni törekszel.

A' Szónokság diadalma.

Midőn Whietefield, a' híres papi szónok, az újonnan alkotott Georgiából Philadelphiába jöve, hogy új honja lelki tekintetben szerentsétlen fiait, egy tzélírányos nevelés által az emberiség szentebb rendeltetésével megismertesse, 's belőlök Amerikának méltó polgárokat teremtsen, szép szándékát, egyedül tsak kegyes adományok gyűjtése által akará végrehajtani, hogy egy árva-nevelő intézetet alapítson. A' közhírű Franklin ezen tervnek ellene vólt, minthogy Georgiában akkor építő-szerek 's mesterek hibázzván, Whitefield kívánata után, ezek Philadelphiából valának általszállítandók, a' mit azonban Franklin igen iránytalan költségnek 's erő-vesztegetésnek véle. Ő inkább kíváná, hogy az intézet Philadelphiában alapíttassék, 's a' nevendékek Georgiából küldessenek oda; mire meg Whietefield nem hajlék. Ennek következésében feltevé magában Franklin, hogy a' nemes lelkű kérőtől segítségét megtagadja. Azután nem sokára történehből egy társaságba méne, hol a' lelkes Szónok, nagy tzélját keblében hordozva, a' körüllevőket igen érzékenyen inté tervének pártolására. Alig pillantá meg őt Franklin, 's megmaradását elébbi feltétele mellett azonnal újra eltökéllé — Zsebében egy marok réz pénz volt, 4 ezüst tallér, és 5 Pistoly aranyban (egy Pistoly: 7 fl. 40 kr. p.p.) De alig beszéle Whitefield 10 minútumig, midőn Franklin mélyen megindúlva, réz pénzét neki szánta; az érzettel tellyes szónok folytatá szavait, 's Franklin szégyenleni kezdé nyomorú fukarságát, — az ezüst pénz is neki vala szánva; de végre, alig hangzának-el a' nemes Whitefield utóhangjai a' néma tsendben, midőn Franklin réz pénzét, ezüstjét, aranyját 's mindemint a' mi nála vólt a' lelkes Whitefieldnek ajánlá. Egy

más hallgatóra szintoly benyomást tevének a' beszélő szónoki hangjai, de azon különbséggel, hogy ebből a' derék Whitefield nemes tzelja igen kevés hasznot érze. Ezen férjfi a' szonok érzettel tellyes hangjainak benyomását ismérve, hogy a' netalán könyörű érzet kísértetét kikerülhesse, egy krajtzárt sem vett magához, de a' derék Whitefieldnek szonoki nyelve e' köszivet is annyira meginditá, hogy egy szomszéd ismerősétől költsönt kérne. Ez azonban — maga is egy lelketlen kő-szobor — következő szavakkal kerülé ki kívánatját: „Minden pillantatban szivesen édes barátom máskor, de most nem, mert eszed nem látszik egészen helyén lenni.“

I n s t i n c t u s .

Hamburgban 1831 egy fetske-pár fészket a' ház eresz alatt rakván meg, a' szokott nyilást az éppen alauti ablak felé hagyák; honnan, be 's kireptökben, az ablakban leskődő házi kandúrtól gyakran élet veszéllyel fenyegettetve, sok alkalmatlanságot szenvedének. Tavaly elébbi lakjokat elfoglalák ugyan, de a' régi nyilást betapasztva, annak ellenében újat hasítának. Nevezzük ezt természeti vonzalomnak (Instinctus) vagy átlátásnak, gondoló-tehetségnek, — minden esetre említést érdemel.

Hoványi Ferentz.

P. n. P.

Megfejtése a' 39-k számbeli kérdéseknek.

1. Papyrius. — 2. Mus. — 3. Amadeuséban (ama Deum). — 4. Catilina (Kati, Lina). — 5. A' Párisi vér mennyegzőben (1572). — 6. Dante (Tante). — 7. Paris (Páris Pápai). — 8. Adda. — 9. Tigris. — 10. Nil. — 11. Jura. — 12. Atlas.

Némely számoknak különös tulajdonságai.

A' 11 számnak az a' különös tulajdonsága van, hogy ha ezen számvetési folyamatnak: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, akármelylek tagjával sokszoroztatik: a' műszámja (factum) mindenkor két egyenlő számjegyekből fog állani, a' mint ezen példák mutatják:

$$\begin{array}{r} 11 \\ \hline 1 \\ 11 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 2 \\ 22 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 3 \\ 33 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 4 \\ 44 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 5 \\ 55 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 6 \\ 66 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 7 \\ 77 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 8 \\ 88 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ \hline 9 \\ 99 \end{array}$$

Továbbá a' 37 szám olyan, hogy ha a' 3 számmal, és annak a' kilentzannyig való sokannyijaival (multipulum), az az ezen számvetési folyamatnak: 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, akármelylek tagjával sokszoroztatik: a' műszám mindég három egyenlő számjegyekből áll, p. o.

$$\begin{array}{r} 37 \\ \hline 3 \\ 111 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 6 \\ 222 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 9 \\ 333 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 12 \\ 444 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 15 \\ 555 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 18 \\ 666 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 21 \\ 777 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 24 \\ 888 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37 \\ \hline 27 \\ 999 \end{array}$$

A' 101 szám is, ha a' 11-el és annak sokannyijaival, vagyis ezen számvetési folyamatnak: 11, 22, 33, 44, 55, 66, 77, 88, 99, tagjaival sokszoroztatik: mindenkor négy egyenlő számjegyekből álló műveket szül, p. o.

$$\begin{array}{r} 101 \\ \hline 11 \\ 1111 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 22 \\ 2222 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 33 \\ 3333 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 44 \\ 4444 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 55 \\ 5555 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 66 \\ 6666 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 77 \\ 7777 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 101 \\ \hline 88 \\ 8888 \end{array} \quad \begin{array}{r} 101 \\ \hline 99 \\ 9999 \end{array}$$

A' 271 Számot a' 41-el és annak sokannyijaival, az az ezen számvetési folyamatnak: 41, 82, 123, 164,

205, 246, 287, 328, 369, tagjaival kell sokszorozni: így a' műszámok mindenkor öt egyenlő számjegyekből fognak állani, p. o.

$$\begin{array}{r} 271 \\ \underline{41} \\ 11111 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{82} \\ 22222 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{123} \\ 33333 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{164} \\ 44444 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{205} \\ 55555 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 271 \\ \underline{246} \\ 66666 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{287} \\ 77777 \end{array} \quad \begin{array}{r} 272 \\ \underline{328} \\ 88888 \end{array} \quad \begin{array}{r} 271 \\ \underline{369} \\ 99999 \end{array}$$

Ha a' 37037 számot a' 3-al és annak sokannyijaival, az az ezen folyamatnak: 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, tagjaival sokszorozzuk: a' műszám mindenkor hat egyenlő számjegyeket ad, p. o.

$$\begin{array}{r} 37037 \\ \underline{3} \\ 111111 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{6} \\ 222222 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{9} \\ 333333 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{12} \\ 444444 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{15} \\ 555555 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37037 \\ \underline{18} \\ 666666 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{21} \\ 777777 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{24} \\ 888888 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37037 \\ \underline{27} \\ 999999 \end{array}$$

Ugyantsak hat egyenlő számjegyekből álló műszámokat szülnék a' következő számok, ha az utánok irt számokkal, és azoknak kilentzannyiig való sokannyijaival sokszoroztatnak, t. i. a' 15873 a' 7-el, a' 10101 a' 11-el, a' 8547 a' 13-al, az 5291 a' 21-el, a' 3367 a' 33-al, a' 3003 a' 37-el, a' 2819 a' 39-el, az 1443 a' 77-el, az 1221 a' 91-el, az 1001 a' 111-el, a' 777 a' 143-al, a' 481 a' 231-el, a' 407 a' 273-al, a' 429 a' 259-el, a' mint kiki megpróbálhatja.

Annak kikeresését, hogy a' hét, nyóltz, kilentz, 's több egyenlő számjegyekből álló műszámok mitsoda számoknak sokszorozásából származnak, bízom a' Mathematicusokra.

Rejtett szó.

Két tagból állok — ha akarsz ki találni figyelmezz.
Elsőm nélküle még ruha nem készülhete eddig;
Hogy ha vonást tészel másik részemre, jelentek
Ismétlést — 's viszsza szárnyas madarak neme lészek.

Megfejtés a' 39. számban: Szól.